

Острогляд О.В.,
к.ю.н., доц., доцент кафедри
права та правоохоронної діяльності
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

Лотоцький М.В.,
к.ю.н., доц., професор кафедри права
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ

СУДОВА ПРАКТИКА ЩОДО ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА КРАДІЖКУ, ВЧИНЕНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В суспільстві, в якому в тому числі і завдяки висвітленню в ЗМІ в більшості негативних сторін роботи судових та правоохоронних органів, сформувалося чітке переконання про неспроможність справедливого покарання винних – з початком повномасштабного вторгнення рф, прокотилася хвиля самосудів над так званими «мародерами».

Зрозуміло, що прийняте в умовах мирного часу законодавство, з максимальним покаранням за крадіжку в розмірі до п'яти років обмеження волі, явно не задовольняло суспільство. Крім того це максимально можливий строк, який ще необхідно обґрунтувати, а оскільки ч.1 ст. 185 ККУ відноситься до кримінальних проступків, то застосувати п.11 ч.1 ст. 67 «вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій» неможливо, оскільки в ньому мова йде про злочин, а не про проступок.

В більшості реагуючи на запит суспільної думки, а також прагнучи впорядкувати цю групу відносин ВРУ 3 березня 2022 р прийняла Закон про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство (реєстр.№7124) (опубліковано 6 березня, набрав чинності 7 березня). «Законом посилено відповідні покарання за привласнення чужого майна на полі бою або використання трагічних обставин, бойових дій для власної наживи шляхом пограбування людей, в тому числі вбитих або поранених. А також внесено зміни та доповнення до ст. 185 «Крадіжка», ст. 186 «Грабіж», ст. 187 «Розбій», ст. 189 «Вимагання», ст. 191 «Привласнення, розтрата майна або заподіяння ним шляхом зловживання службовим становищем» Кримінального кодексу України, якими кваліфіковано дані діяння в умовах воєнного або надзвичайного стану за ч. 4 відповідних статей» (<https://www.rada.gov.ua/news/razom/220175.html>).

Тобто, наприклад, за крадіжку, вчинену в умовах воєнного стану має наставати покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'яти до восьми років.

В межах даного повідомлення розглянемо саме такий склад кримінального правопорушення як «крадіжка», оскільки згідно статистичних даних, це одне з

найбільш поширених діянь в Україні, кількість зареєстрованих крадіжок коливається в межах 200000 випадків.

Але зважаючи на таку кількість зареєстрованих діянь, чи відповідь законодавець дійсно на потреби суспільства значно, кратно посиливши покарання саме за крадіжку? Чи не є таке покарання занадто суровим? Чи не змушені суди в змінених умовах воєнного стану долати поспішні рішення законодавця в процесі застосування цієї норми? І чи не свідчить це про необхідність коригування норми ст. 185 ККУ?

Для відповіді на ці запитання звернемося до Єдиного державного реєстру судових рішень (<https://reyestr.court.gov.ua/>). Для аналізу візьмемо суди Івано-Франківської області, як віддаленої від зони безпосередній бойових дії, а також в якій суди не змінювали підсудність. Період 1 липня – 1 вересня поточного року. За цей час винесено 56 вироків (не всі вони стосовно діянь, вчинених після 6 березня 2022 року) обвинуваченим у вчиненні діянь передбачених ст. 185 ККУ.

І одразу ж перший вирок (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105042098>) від 1 липня цього року «ОСОБА_1 визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.4 ст.185 КК України та призначити йому покарання із застосуванням ст.69 КК України у виді позбавлення волі на строк 2 (два) роки». Причому «Особа 1» має частину невідбутого покарання за попереднім вирокком.

Наступний вирок (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105101522>) – ст. 69 і 3 роки позбавлення волі.

Загалом в проаналізованих такого типу вироків – 11, покарання коливається від штрафу 17000 грн., арешт 3 міс., до 4 років позбавлення волі. В більшості випадків 3 роки позбавлення волі.

Ще один вирок (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105107636>) вже з призначенням покарання в межах санкції ч. 4 ст. 185 ККУ до 5 років позбавлення волі, але далі «На підставі ст.75 КК України ОСОБА_1 звільнити від відбування покарання у виді позбавлення волі з випробуванням, встановивши іспитовий строк один рік шість місяців».

Таких вироків – 6, у всіх призначене покарання 5 років позбавлення волі, іспитовий строк від 1 року 6 місяців до 3 років, в більшості випадків – 2 роки.

В аналізованих вироках зустрічається також поєднання статей 69 і 75 (інколи 79), наприклад (), «ОСОБА_1 , ІНФОРМАЦІЯ_1 визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 4 статті 185 КК України та із застосуванням положень ст.. 69 КК України призначити йому покарання у вигляді трьох років позбавлення волі. На підставі ст. 75 КК України звільнити ОСОБА_1 від відбування призначеного покарання з випробуванням строком на два роки».

Таких вироків – 5, призначене покарання в межах від 2 до 3 років позбавлення волі, іспитовий строк від 1 до 2 років.

З проаналізованих є три вироки (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105599556>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105650694>; <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105931909>) з формулюванням «Визнати

ОСОБА_1 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , винуватим у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 4 ст. 185 КК України, та призначити йому покарання у виді п'яти років позбавлення волі, з відбуванням в умовах кримінально-виконавчої установи» та відповідно «ОСОБА_2 визнати винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 185 КК України, та призначити йому покарання у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років. На підставі ст.ст. 71, 72 КК України до покарання, призначеного за даним вироком, частково приєднати невідбуте покарання за вироком Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області від 05 січня 2022 року, та визначити ОСОБА_2 остаточне покарання за сукупністю вироків у виді позбавлення волі на строк 5 (п'ять) років 1 (один) місяць» і «ОСОБА_1 визнати винним у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч.4 ст.185 КК України та призначити йому покарання - у виді 5 (п'яти) років позбавлення волі. На підставі ст.71 КК України, до покарання за цим вироком частково приєднати невідбуту частину покарання за вироком Косівського районного суду від 11.10.2021 року та остаточно визначити засудженому покарання - у виді 5 (п'яти) років 2 (двох) місяців позбавлення волі».

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України. За станом на 7 березня 2022 р. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Острогляд О.В. Основні положення кримінально-правової політики України та Кримінального права України (Загальна частина) [Текст] : навчальний посібник [в схемах та визначеннях, практичні завдання] / О.В.Острогляд. – 3-тє вид., переробл. та допов. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2021. – 340 с.